

«LA NOCIÓ DE “LLENGUA PRÒPIA” I LA NORMALITZACIÓ DEL CATALÀ»

*Sessió a càrrec de Francesc Vallverdú, del Grup Català
de Sociolingüística (30-XI-1998)*

Reproduïm la part final d'aquesta comunicació:

Al llarg de la meua exposició he procurat analitzar la noció de llengua pròpia en totes les seves implicacions per comprovar-ne la validesa. Ara ha arribat el moment de recapitular: cal continuar mantenint aquest referent?, és encara útil el principi de la llengua pròpia?

Crec que he donat prou raons per respondre afirmativament a la pregunta:

En primer lloc, perquè malgrat la seva aparent fragilitat conceptual és la formulació més explícita del caràcter històric i territorial de la llengua catalana, com a llengua d'una col·lectivitat. Fins i tot reconeixent que sigui un eufemisme o un succedani (= llengua nacional), els teoritzadors catalans n'han fet una noció vàlida i útil.

En segon lloc, en l'àmbit jurídic, el principi de llengua pròpia s'ha consolidat: malgrat la “doctrina erràtica” del Tribunal Constitucional en matèria lingüística, el concepte ha estat assumit de manera expressa (STC 337, de 23-XII-94). Recordem-ho: «el catalán, lengua propia de Cataluña, es lengua oficial en el territorio de la Comunidad Autónoma en virtud del artículo 3.2 de la Constitución Española y el artículo 3 del Estatuto de Autonomía de Cataluña y, en lo que aquí interesa, es también la lengua de la Generalidad y de la Administración territorial catalana, de la Administración local y de las demás corporaciones públicas dependientes de la Generalidad. Lo que indudablemente incluye la Administración educativa...»

En tercer lloc, les regles del joc democràtic legitimen la llibertat d'expressió, també en aquell àmbit. Ara: una cosa és el debat de les idees i una altra concretar propostes polítiques; en aquest cas, és imprescindible postular la modificació de l'article 3r de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. Doncs bé, no he llegit mai en cap dels adversaris de la llengua pròpia dir clarament que això exigeix modificar l'Estatut: ¿és una “prudència” tàctica o un “silenci” estratègic? Encara més, aquest silenci, per a mi, desqualifica jurídicament la major part d'argumentacions contra el principi de la llengua pròpia.

En quart lloc, raons de tipus pràctic aconsellen també mantenir el principi de llengua pròpia. Si no s'emmarca degudament el debat —com a debat d'idees— potser acabaríem reconeixent dues llengües pròpies, però, en el millor dels casos, seria un reconeixement ben galdós, ja que caldria trobar una altra designació (llengua autònoma?, llengua institucional?) que donés *fonament jurídic* a la política de plena normalització lingüística.

No voldria acabar sense insistir en uns punts que considero molt importants:

D'una banda, hi ha les regles del joc democràtic que porten a *respectar la llei*; per tant, ara i aquí, el principi de llengua pròpia és un valor jurídic, legal, que cal respectar. Certament, tant l'Estatut d'autonomia de Catalunya com la Llei de política lingüística es poden modificar. Però ara com ara el consens més ampli les avala. (Apunto una altra observació: els més acèrrims impugnadors del principi de la llengua pròpia –i per tant partidaris implícits de la revisió de l'Estatut d'autonomia–, solen ser els defensors més radicals del manteniment de la Constitució espanyola en el seu text actual. És un oportunisme polític franquista barroer.)

D'altra banda, sigui quina sigui l'eventual *evolució del principi de llengua pròpia* hem de tenir ben clar avui, com teníem en temps de l'Assemblea de Catalunya, que el castellà té entre nosaltres un paper social i polític que seria absurd negar: el fet que no sigui "llengua pròpia de Catalunya" no vol dir, òbviament, que sigui una llengua aliena, "impròpia". Podria fonamentar aquesta declaració –el meu discurs ha estat molt jurídic– remetent-me a les lleis que ho estableixen (Constitució espanyola, Estatut d'autonomia de Catalunya, Llei de política lingüística), però resumim-ho així: pel seu caràcter de llengua cooficial, els ciutadans i les ciutadanes tenen el dret a emprar el castellà "en totes les activitats públiques i privades sense discriminació" (LPL 3.2).

Tanmateix, considero que, des del punt de vista sociolingüístic, hi ha dues raons encara més determinants:

1. una part molt important dels ciutadans de Catalunya té avui el castellà com a llengua pròpia;
2. el castellà s'ha consolidat com a llengua de relació dels catalanoparlants (abans: respecte a Espanya i la comunitat hispanoamericana; ara: a més, a tot Amèrica, pràcticament, i a Europa).

No sé si he aportat arguments prou convincents per rebatre els plantejaments contraris a la doctrina de la llengua pròpia: em consideraria satisfet que, després de la meva intervenció, les qüestions que he suscitat no us deixessin indiferents.

FRANCESC VALLVERDÚ